

2015. május

imborá

kíváncsi diákok lapja

SÁRKÁK

HET FEJŰ

Mesélő mennyezetek
BARANGOLÓ ERDÉLYI TEMPLOMOKBAN

18. oldal

Lezárul régi Cimborákat idéző sorozatunk, melynek utolsó részéhez az elmúlt évfolyamokban közölt interjúkból válogattunk részleteket.

Szóba kerül az erdélyi gyermekirodalom fénykora, az alkotás csodája, és választ kapunk arra a kérdéseinkre, hogy milyen a jó gyerekvers. Emellett még számos érdekességet megtudhatunk kedvelt szerzők kamaszkoráról, arról, hogyan kezdtek írni, körülnézünk dolgozószobájukban, az íróasztalukon...

Jó olvasást és izgalmas, kalandokban gazdag vakációt kíván a

Cimbora

Páva a szilágyolompéрти templom mennyezetén

CIMBORA – 2015. május, XXVI. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetrő Bodoni Barnabás

A borítón: Hétfejű sárkány a szilágyolompéрти templom mennyezetén.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

RMDSZ KOMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Időutazás a cimbirodalomban

Íróasztal és környéke

Műhelyvallomások alkotásról, olvasásról 14. oldal

László Noémi versei 9. oldal

A gyermekkor évszázadai

SZŐCS IMRE rovata

Lélekkalandozás... két keréken 11. oldal

Történetek a palackból

KESZEG VILMOS rovata

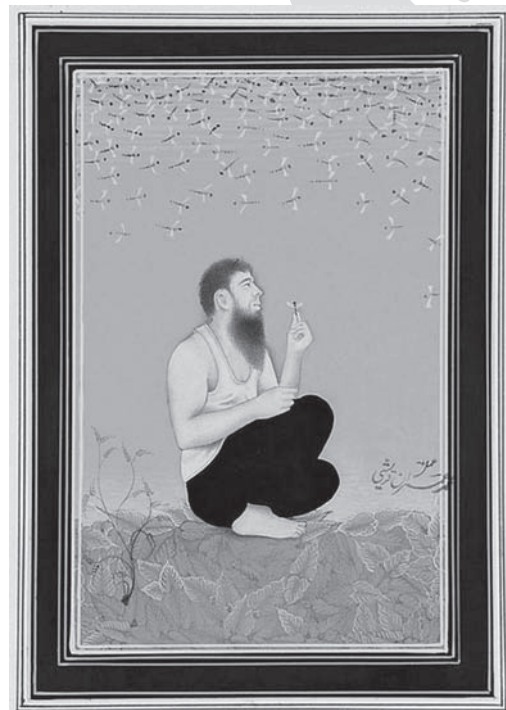
A szórványsors életképei 13. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Kicsiben és nagyban is hatalmasat

A Szín-téren: Imran Qureshi 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Mesélő mennyezetek 18. oldal

Nyaraló

Negyedik KreaTúra-tábor 23. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Vakáció a természetben 25. oldal

EDŐságok

GERGELY EDÓ rovata 26. oldal

Nem maradsz le semmiről

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Nézzünk körül egy kicsit 27. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 28. oldal

Micsoda sulik! 29. oldal

Keresztrejtvény

FORRAI TIBOR rovata

Párizs 30. oldal

Cimbi képtára

..... 31. oldal

Íróasztal és környéke

Műhelyvallomások alkotásról, olvasásról

Az elmúlt években több ismert, jeles, általatos is szívesen olvasott íróval, költővel közöltünk beszélgetést a Cimbrirodában, természetesen alkotásaik társaságában. Ezekből az interjúkból olvashattok most (újra) részle-

teket, amelyek nagyrészt arról szólnak: hogyan, mikor, milyen ösztönzésre kezdtek el írni szerzőink, illetve mit jelent számukra az alkotás és az olvasás.

Csillag István rajza

- Mikor kezdte írással foglalkozni? Már gyermekkorodban vagy pedig később?

- Ez elég vicces történet: nagyon csúnyán írtam és rossz helyesírással, ezért egy nyáron azt a feladatot kaptam, hogy egy füzetbe le kell másolnom Lázár Ervin-meséket. Minden nap egy oldalt kellett írnom, hogy szebb legyen az írásképe és javuljon

a helyesírás. Az ötödik napon éreztem, hogy ezt nem bírom. Akkor elkezdtem mást írni. Legelőször azt írtam le, hogy a másik szobából áthallatszik a lemezjátszó hangja. A kutyánk fel-alá rohangál az udvaron. Megdöbbsztem, hogy ezek ugyanolyan mondatok, mint amelyek előttem állnak, de rólam szólnak. Onnantól kezdve nem másoltam, hanem úgy gyakoroltam az írást, hogy saját magam írtam. Akkor még nem szóltak semmiről, csak arról, hogy vagyok és éppen írok valamit. Most már azonban tudom, hogy ez volt a pillanat, amikor megérezttem, ez mennyire nagy dolog. (...)

Az alkotó ember nagyon gátlástalan mer lenni – vagy én, amikor írok, nagyon gátlástalan merek lenni. Ez sokat segített. (...) Aztán nagyon megszerettem, de veszélyes is lehet, mert hajlamossá tesz, hogy legyen egy szuperhős-éneked vagy kettős életed, fejből létezen egy más világ ahhoz képest, ahol élsz. Számomra azonban pont ez a vonzó az írásban, és nagyon őszinte tudok lenni. Amit nem mernék elmondani, azt le merem írni. Azt is gondolom, hogy a gyermekkönyvekbe sokkal több mindent bele lehet írni, mint az általános vélekedés tartja. (...) Nem a témaválasztás okán lesz gyermekkönyv valami, hanem attól, ahogyan a kiválasztott témát elmeséljük. (2014. június)

Dóka Péter
(1974)

Budapesti író, a Móra Könyvkiadó szerkesztője, **Az ellopott zsiráf**, a **Hogyan lettem médiasztár?** és **A kék hajú lány** szerzője.
(Albert Levente felvétele)

Ferenczes István

(1945)

József Attila-díjas csíkszeredai költő, több mint 20 verskötet (köztük három gyermekvers-kötet) szerzője, 1997-től (alapításától) a Székelyföld kulturális folyóirat főszerkesztője nyugdíjazásáig, 2010-ig. (Kép forrása: eirodalom.ro)

(...) Tetten érhető valamilyen különbség a gyermekeknek és a felnőtteknek szánt versek ... vagy a születésük között?

– Én is vallom Weöres Sándorral együtt, hogy nincs különbség gyermekeknek és felnőtteknek szánt versek között, ő valóban nem tett különbséget, az ő gyermekverseit barátai válogatták ki... de azért mégis meghúzható egy határvonal. Mikor az ember leül írni, gondol a célközönségre is. A tanulásban, a memória fejlesztésében a verstanulásnak fontos szerepe van, szerintem minél több verset tanul

meg valaki, annál jobban működik a memóriája, fantáziája színesebb, élénkebb lesz. A gyermekversnek kell zenéje, ritmusa legyen, így nyilvánvaló, hogy amikor egy hosszabb poémát írok, nem gondolok a gyermekekre. Amúgy az ő nyelvi fantáziájuk sokkal gazdagabb, mint hinnénk. (...)

– „Hogyan születik a Vers?! / Hogyan írja a verset, ki Versben bujdosó...” – teszi fel, járja körül a kérdést Hiányaimnak összege című versében. (...)

– Jaj, erről jobb nem beszélni. A kínok kínját, a poklok poklát szenvedem végig azután, hogy felsejlik egy ötlet, egy mondat, egy metafora, sokszor napok, hónapok telnek el, közben mint a tűz, úgy éget, és nem, nem akar semmi kijönni belőle, sokszor belebambulva, nikotinmérgezten ülök a fehér papír előtt, s az Istennek sem akar egyetlen szó sem megszületni. Vagy lesz belőle valami, vagy semmi. Ha végül mégis sikerül megírni valamit, s az a valami talán jónak is tűnik, az már maga a kegyelmi állapot, maga a megváltás. Egyszer valahol azt mondtam, hogy a költészet az örök kételkedés műfaja, a légszomj, az állandósuló hiányérzet miatt születő fekete lyukakba való zuhanás csodája. Álomi műfaj, amelybe bele lehet halni. Ki előbb, ki utóbb. De – azt hiszem – leginkább a szabadságról szól, amolyan egyszemélyes szabadságharc, amelyet legtöbbször elveszít az ember. Ezért kezdi mindig újra, hogy hátha egyszer megszületik az az egyetlen szó, mondat, vers, amelyet nem tud kimondani többé soha már senki, csak egyedül a Jóisten. (2008. február)

Kányádi Sándor

(1929)

A Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas erdélyi magyar költő, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja, több generáció „Sándor bácsija”, ma is népszerű vers- és mesekötetek szerzője. (Kép forrása: mma.hu)

– (...) A Napsugár első évtizedei mérföldkövet jelentettek, az erdélyi gyermekirodalom fénykorát.

– (...) Minthogy általában az irodalomnak az a dolga, hogy a nyelvet szolgálja, az anyanyelvet, mi is eszerint írtuk a gyermekverseket, meséket. A gyermeknek mindenképpen a legjobbat, legszínvonalasabbat kell adni. A Napsugárban közölt verseknek ez volt a lényege, a nyelv. (...) Versben Petőfi és Arany voltak az iránymutatóink. Itt van az ősz, itt van újra... – nincs az az ember, aki el tudja dönteni, hogy ez gyermekvers vagy felnőtt vers. És nem is az a lényeg, hanem, hogy aki olvassa, örömét lelje benne. Ahogyan egy író-olvasó találkozón is mindig a közönség határozza meg, hogy miről, mit, milyen stílusban beszélünk, úgy a versnél is így van. Fontosnak tartottuk, hogy nem szabad guggyogni a gyermeknek, érthetően, szépen, művészen kell beszélni, gazdagítva őt.

- Ez az, amit azóta is minden gyermekirodalommal foglalkozó szerző szem előtt tarthat: hogy nem húzhatunk éles határt gyermek- és felnőttvers közé. Nincs gyermekvers és felnőttvers.

- Anyiban van, ahogyan van kicsi asztal és felnőtt asztal. Sőt, a gyermekeknek szánt kis asztalokat még időállóbb anyagból készítik, hogy bírja a rugdosást, és még szebben, gondosabban díszítik, festik, faragják. Amikor a gyermeket egy felnőtt asztalhoz ültetik, és nem éri föl, párnát tesznek a feneké alá. Ez a magyarázat: vagy a szülő, vagy a tanár segít a megértésben.

**Kovács
András
Ferenc**
(1959)

Kossuth-díjas erdélyi magyar költő, esszéíró, műfordító, a Digitális Irodalmi Akadémia tagja, a marosvásárhelyi *Látó* szépirodalmi folyóirat főszerkesztője, több ismert gyermekvers-kötet szerzője. (Kép forrása: vasarhely.ro)

- (...) Az otthonnak nagy szerepe lehetett abban is, hogy alkotni kezdett. Mikor is történt ez?

- Apám példája, az, hogy lelkiismeretesen az íróasztalánál ül és ír, kétségtelenül nagy befolyással lehetett rám. Akaratlanul is hatott... 1970 környékén elkezdtem verseket, meséket, sci-fi történeteket írni. Aztán *Frédi és Béni*-jelenetekkel próbálkoztam, utánozni próbáltam a „rímhányó” Romhányi Józsefet, akinek akkoriban jelentek meg a gyerekkönyvei. Ő írta továbbá a *Mézga család* szinte rímekben beszélő szövegeit, innen is inspirálódtam. Körülbelül nyolcadikos koromig már eldöntöttem, hogy színész azért mégsem leszek, különben is: szívesebben lettem volna rendező. De már régóta más dolgok érdekelték valójában. A természettudományokkal foglalkoztam, a biológiával, állattannal, növénytannal, földrajzzal, aztán történelemmel, művészettörténettel és képzőművészetekkel.

Egyik kedvenc hasonlatommal élve: a vers olyan, mint a lábbeli. Lelki lábbeli. Éppen ezért mondom, amikor megkérdezik tőlem, hogy hogyan kell mondanivalót vagy azt a verset, a válaszom, hogy úgy, ahogy a lábbelit hordod: mindenki a saját lelki tyúkszeme, lúdtalpa szerint. Az édesanya, amikor lábbelit vesz a gyermeknek, s kivált, ha jó anyagból veszi, akkor egy-két számmal nagyobbat vesz, hogy tudjon belenőni. Az igazi vers olyan, hogy életetek végéig, nagyanyó-, nagyapó-korotokig nőhettek bele, és soha nem nőttek ki. (2011. március)

- Verseit olvasva nagy utazásokat tehetünk térben és időben. Szövegei háttérében jelentős lexikális tudás áll. Már az iskolában is kitűnt ezzel?

- Nem voltam sem osztályelső, sem stréber tanuló, de magyarból, nyelvekből meg mindenből, ami érdekelt, amit szerettem, meglehetősen jó voltam, és imádtam suliba járni. Ez első osztálytól így volt, és kitartott az érettségéig. (...) Minden újdonság érdekelt, de az osztályban inkább afféle éceszgéber, bohóc voltam, mintsem mintagyerek, és a suliban jókat lehetett „rosszalkodni”. Ami érdekelt ellenben, az nagyon érdekelt, szenvedélyesen. Biológia, földrajz, csillagászat, fizika, különösen az asztrofizika, és a matematikának is roppant sokat köszönhetek – így, utólag, talán a versírásban is. (...) Fontos volt a zene is, még igen kicsi koromban anyámmal kezdtem a Filharmóniába járni. Hangszeren játszani, muzsikálni sajnos nem tudok, énekelni viszont igen, mindvégig kórustag voltam, gondolom, eléggé jó lehet a hallásom és a zenei memóriám is. (...) Aztán 1975 körül újra felfedeztem magamnak a költészetet, Baudelaire és Tóth Árpád versein keresztül azt, hogy verset lehet, verset kellene írni. (...)

- (...) A versírás szabadságot jelent önnek?

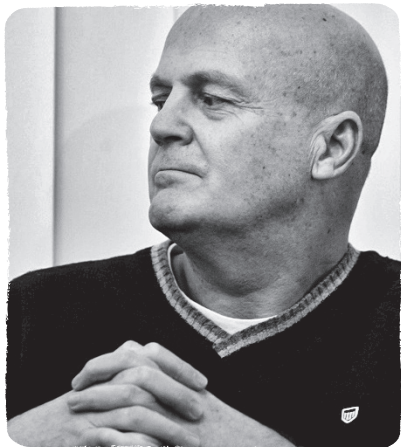
- Azt is. Ha tudok írni, örömet jelent és szabadságot is, felszabadulást és mássá lényegülést is. Olyan ez, mint az öröme, a játék, az adakozás öröme. Ha olykor tékozlóan is, de csak azt kell szétszórni, mintegy visszaadni, amit valaha is a világtól, az élettől vagy a költészettől kaptunk. A magyar líra is beláthatatlanul nagy és gazdag, sokféle és sokszínű, ezért az írás a magyar vers szinte végtelen lehetőségeiben való boldog lakozást, az otthonos mozgást is jelenti számomra. A líra ugyanakkor univerzális művészet is, a kifejezés állandó próbája. Megpróbálni fölmutatni, vagy csak megsejteni a világ lehető s lehetetlen dolgait, képekkel és szavakkal – mert a nyelvben való lét fölszaba-

dít. S akkor a szépségről még nem is szóltam... A vers számomra, akárcsak a zene, empátiát és érezni tudást, keresést és nyitottságot is jelent. Fölfogni, megragadni, s olykor

a szívünkkel is megérteni valamit mindabból, amiben létezünk, ebben a csodálatos és titkos mindenségben. (2007. december)

Kukorelly Endre

(1951)

József Attila- és Márai Sándor-díjas budapesti költő, író, esszéíró. *Samunadrág* (2005) című gyermekvers-kötete több kiadást ért meg. (Kép forrása: litera.hu)

–(...) Az iskola, amin valamennyien átrágjuk magunkat, a maga kissé daráló jellege miatt sokszor nem segíti elő, hogy megszeressük az olvasást. Úgy van, tapasztalatom szerint, hogy az olvasást lenyomják a torkunkon, ilyen nyomásoknak pedig az ember általában ellenáll: ha valami kötelező, ott bent a kisördög tiltakozni kezd ellene. Előbb megtanítanak olvasni, és utána teszik elétek az olvasnivalót, ahelyett, hogy előbb kapnátok érdekes, szórakoztató, vicces

vagy szomorú, hozzátok szóló olvasnivalót, és ti, hogy meg tudjátok kaparintani, mindent elkövettek majd, hogy megtanuljatok olvasni. Apukám gyermekkoromban felolvasta nekem Verne regényeit. Olvasott egy fejezetet, és zutty, abahagyta. Én meg annyira türelmetlenül vártam, hogy mi történik a későbbiekben, hogy megtanultam olvasni, csakis azért, hogy folytatni tudjam. (...)

Remélem, sokan írnak közületek naplót. (...) Egyébként komputerbe is lehet, nyissatok egy fájlt, titkosítsátok, kezdjétek el. És ne hagyjátok abba. Mindegy, mit, anyukám süttött kolbászt, hülye a Pisti, helyes a Marcsi, szerelmes vagyok a Julcsiba, s ő nem belém, akármit, lényeg, hogy nem nagyon kell fogalmazni, szép, kerek mondatokat írni, hanem csak ahogy eszedbe jut, a szíved diktálja, ahogy jön. Azért jó a számítógép, mert állandóan és könnyen lehet javíthatni, vacakolni vele. Ha füzetbe írsz, elkezded a mondatot, amíg a végére érsz, belegabalyodsz. Ha komputerbe írsz, irodalmat írsz, mert addig javíthatod, addig foglalkozhatsz egy mondattal, amíg azt nem mondod, hogy na jó, ez nekem tetszik. És akkor fog tetszeni, ha őszinte gyerekként – márpedig nyilván az vagy saját magad előtt –, a mondataidban felismered magad. Hogy tényleg ilyen vagy, így viselkedsz, így beszélsz. Ilyenkor és ettől jó egy írás, attól érdekes, ha őszinte. (2008. május)

Lackfi János

(1971)

József Attila- és Prima Primissima-díjas magyarországi költő, író, műfordító, tanár; honlapján olvasható trefás önmeghatározása szerint: „Író, költő, műfordító, tűzoltó, katona, vadakat terelő juhász.” Sokak által olvasott, kedvelt gyermekvers-kötetek és meseregények szerzője, verseit gyakran zenésítik meg. (Kép forrása: szeretlekmagyarorszag.hu)

– Irodalmilag „halmozottan hátrányos helyzetű” családba születtem: édesapám író, költő, műfordító, édesanyám író, költő, műfordító. Mifelénk az írás és az olvasás is teljesen normális tevékenységnek tűnt, semmi lila gőz vagy művészi fetrengés... Általában romantikus elképzeléseink vannak, mindenki azt hiszi, a vers születése rettentő látványos dolog: a költő bácsit megszállja az ihlet, habzani kezd a szája, mintha mosóport evett volna, s „telibe ihelli” a papírt... Mi szerencsére élőben láthattuk, hogy olvasni, írni éppoly értelmes emberi tevékenység, mint a kerítésfestés, a paradicsomtermesztés vagy a galambtartás, hiszen ilyesmit is műveltünk Budapest egyik külső kerületében. (...) Másfelől viszont látszott, hogy a könyv nem holmi sormintás tapéta a falon, nem is hőszigetelés: tízezer kötetes könyvtárunk volt, és állandóan akadt, aki leemelje valamelyik művet a polcról. Meg is tudtam kérdezni, mit érdemes olvasni, mit nem, volt, aki

Időutazás a Cimbriodolomban

tanácsot adjon. Éppúgy bújtam a romantikus kalandregényeket, Dumas-t, Scottot, Dickenst, Hugót, Vernét, mint az oroszokat, Tolsztojt vagy Csehovot, netán a magyar parasztregegyeket, Veres Pétert, Szabó Pált. Egyszerre két valóságban éltem, a sajátomban és a könyvekében, és képes voltam bármelyik pillanatban átváltozni indiánná, skót népfelkelővé vagy francia forradalmárrá. (...)

Témáimat sokszor saját gyermekeim és iskolatársaik életéből merítem, hozzáragasztgatva az anyaghoz saját kiskorom emlékeit. Mondhatni, iskolafolyosókon lesem el, mit mondanak egymásról a gyermekek, fiúk a lányok-

ról, lányok a fiúkról, fiúk-lányok a morc takarító néniről vagy a szigorú igazgatóról. *A fiúk dala*, *A lányok dala* című versek is így születtek.... (...) Ez a két vers nagy örömmre szolgált. Felőtt verseknél eltelik tíz év is, amíg szembejön valaki az utcán, és azt mondja, fiam, ezt jól összeraktad, jól megírtad, tetszik nekem. Ezeket a verseket pedig két-három hónappal a megjelenésük után már szavalóversenyeken szavalták, a tankönyvekbe is bekerültek. A bennem lakó gyermek mindezt nagyon élvezi, és termeli az újabb és újabb ötleteket. Remélem, nem fogom agyonnyomni valami felnőttes dologgal. (2011. január)

Varró Dániel
(1977)

József Attila-díjas magyarországi költő, műfordító. *Bögge azúr* című első verskötetével (1999) vált széles körben ismertté és olvasottá, népszerűségét fokozta a *Túl a Maszat-hegyen* című verses meseregény, majd a *Szívdesszert*, a kamaszszerelm modern szótára, amely új műfajt is teremtett, az sms-verset. (Kép forrása: librarius.hu)

- (...) A gyermek- és kamaszkorodat, és azt, hogy elkezdted verset írni, milyen olvasmányélmények határozták meg?

- Igazából kistestvéri rivalizálásból kezdtem verset írni, féltékenységből. A nővérem versei voltak talán az első versélményeim, a komolyabb olvasmányélményeim pedig a nagy elbeszélő költemények. Nagyon tetszett nekem, amikor ötödik osztályban Petőfiről azt tanultuk, hogy fiatal magyar költő volt, aki írt egy elbeszélő költeményt, a *János vitézt*, és ettől egycsapásra országosan híres költő lett. Aztán egy évvel később, Arany Jánosról azt tanultuk, hogy fiatal magyar költő volt, aki írt egy elbeszélő költeményt, a *Toldit*, és ettől egycsapásra országosan híres költő lett. Túl azon,

hogy tetszettek is nekem ezek, a *János vitéz* is, a *Toldi* meg még inkább, szöveget ütött a fejembe, hogy akkor írnom kell nekem is egy elbeszélő költeményt, és biztos én is egycsapásra országosan híres költő leszek. Írtam is, az egyik első versem egy elbeszélő költemény volt *Nyuszika* címmel, és utána megírtam a *Nyuszika szerelmét* és a *Nyuszika estéjét*.

Gyermekkoromban Nemes Nagy Ágnes gyerekversei voltak a kedvenceim, nagyon tetszett, hogy tele vannak élettel, hogy a szomszéd bácsiról, titkos útról szólnak. Közel éreztem magamhoz ezeket a verseket.

Aztán meg kamaszkoromban, a *Nyuszikás* korszak után, nekem is volt egy világfájdalmas időszakom, mint általában a kamaszoknak, és akkor meg csupa szomorú verset írtam meg olvastam szívesen. Emlékszem, volt egy olyan versem, amelyiknek a címe *Barátaim*. „*Barátaim, ha vannak ilyenek, szóljatok...*” Ez megjelent az iskolaújságban, és nagyon megsértődtek a barátaim.

Akkoriban rájöttem arra, hogy egy csomó nagyon jó humorú költőnk van. Sokáig nem annyira szerettem Petőfit, de aztán édesanyám felnyitotta a szemem, megmutatta a *helység kalapácsát*, nagyon viccesnek találtam, rengeteget nevettem rajta. Ez egy kevésbé hangsúlyozott vagy emlegetett része a magyar költészetnek, ami nagyon vicces, nem feltétlenül a nagy mélységekről szól. (2013. október)

Csillag István rajza

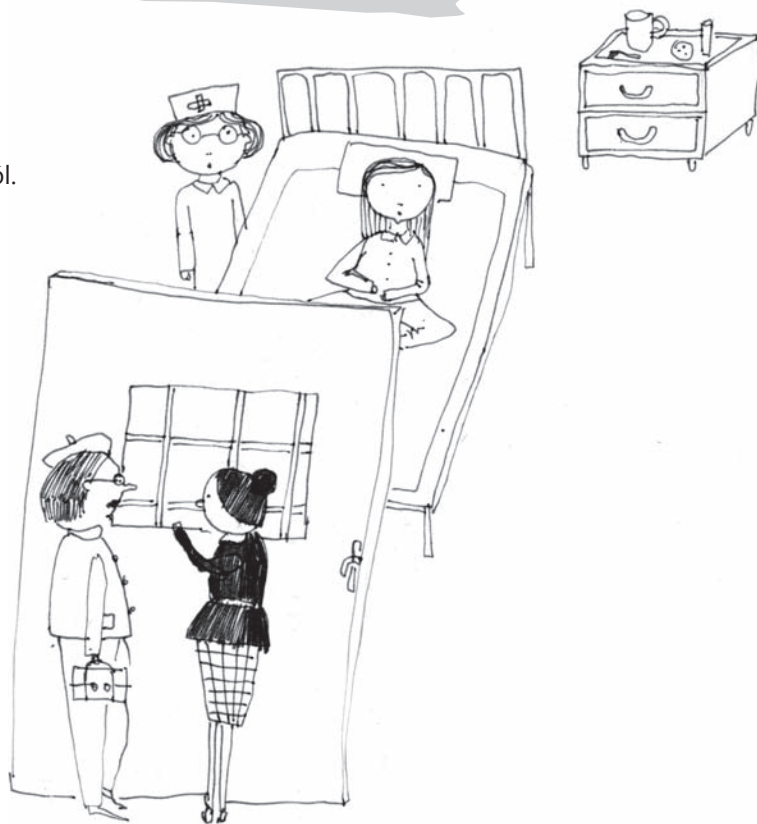
László Noémi versei

A sárgaság

A sárgaság elég veszélyes betegség lehet, mert engem több hétre elzártak a világtól. Adtak almakompótot, színes ceruzát, de ha firkálgatok, jön egy nővér és rám szól.

Időnként vért vesznek és megdicsérnek: bátor vagyok, nem sírok. Egyelőre annyira szédülök, hogy vécére menni is alig bírok.

Amikor apáék látogatóba jönnek, egy vastag ablak választ el bennünket. Most másfél évig diétázni kell. Anya már első nap külön asztalhoz ültet.

Az a baj

Az a baj, hogy magyarból semmit sem értek. Telnek az órák, bennem meg halomra gyűlnek a miértek. Például: miért szép, miért szerelmes, miért asszonánc.

Miért bomlott a cimbalom, miért az avaron, miféle tánc; miért pont Párizs, mi az Illés szekere, miért hagyott csapot, papot Csokonai, és ki tartott vele;

miért deli, igéző, halovány;
miért hanyatlik felhőbe a rom,
iramlik el az élet vagy a lány;

miért hal meg a ló,
miért deákos verselés –
ha kevesebbet nyaggatnának,
világosabb volna ez az egész.

Holnapután

Holnapután osztálykirándulás van. Nem mehetek, mert fizikából megint bukásra állok, de csak lopom a napot és a sült galambra várok,

úgyhogy kirándulásról most szó sem lehet, pedig az osztályból mindenki ott lesz.

Írtunk egy kérvényt, hogy majd tanulok, ha elengednek.

Az egész osztály aláírta, úgy intéztük a szüleimhez, miután egész éjjel sírtam.

A kérvényt én is aláírtam, és elengedtek. Sajnos, nem tudom, ha majd tanulok, azt a sok törvényt, szabályt hogy adom elő;

hogy magyarázom el: a rendszerrel mi van a legmagasabb szabadságfokon.

Keszeg Ágnes illusztrációi

A kémia tanár nő

A kémia tanár nő kész tragédia. Nélküle elviselhetőbb volna a kémia. Folyton azzal foglalkozik: mikor hova nézek. Nem töltik ki az idejét az ionos és kovalens kötések. Engem saját kötésem eléggé leköt, a pad alatt. A tanár nő dühös, a leckével ma sem haladt, pedig mindenki békén hagyta.

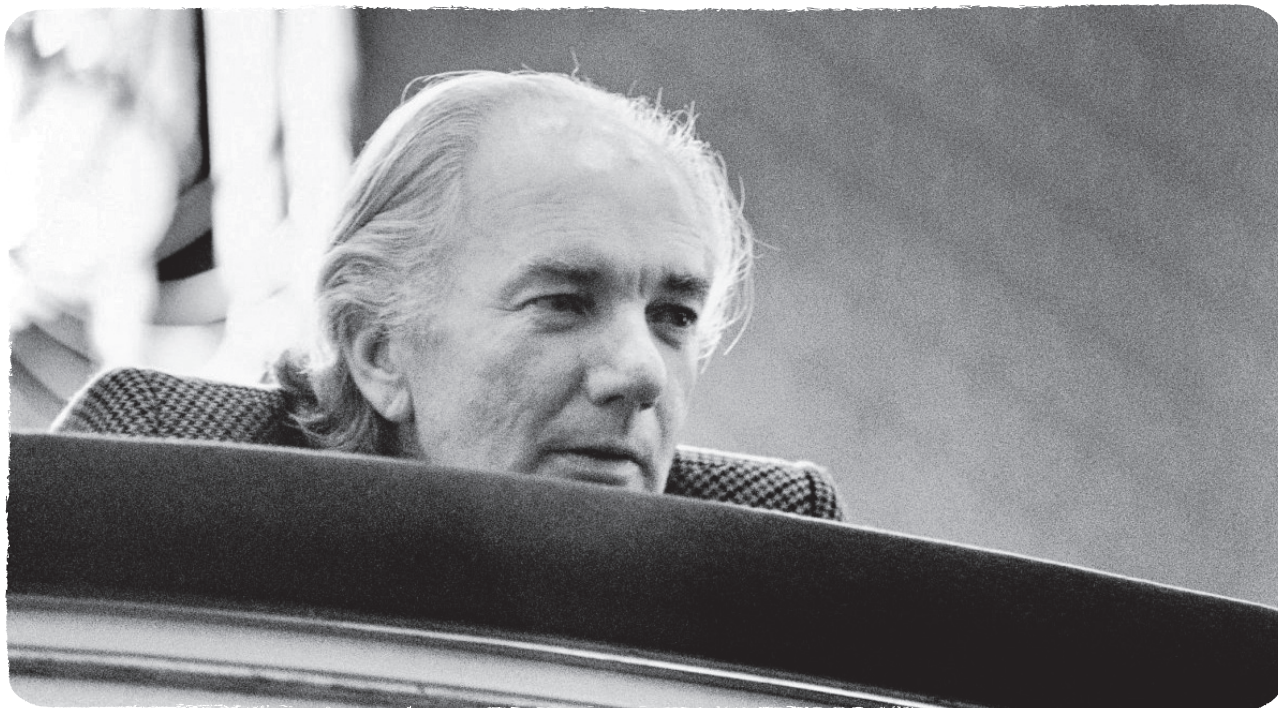
De nem bírt koncentrálni, mert Balázs rádőlt a padra, András evett, Tünde a matek házit írta, Jutka beszélgetett, Imola rajzolt, Zoli úgy röhögött, hogy alig bírta, a tanár nő kitört, vörösösen, tajtékozva hagyta el a termet, és Csillának, a legjobb kémiasnak meg sem köszönte a szíves figyelmet.

(Cimbora, 2010. január)

Lélekkalandozás ... két keréken

Thomas Bernhard 1931-ben született Hollandiában, 1989-ben halt meg Ausztriában. A huszadik század második felének egyik legmeghatározóbb írója. Regényeit, novelláit, színdarabjait a világ számos nyelvére lefordították. Különös, rejtőzködő, embergyűlölő alkotó mítosza alakult ki körülötte, viszont a nyilvánosságot kerülő író valós személyéről szóló, kevéske információ nem erősíti meg ezt a képet. Életrajzi írásaiban páratlan őszinteséggel, nagy beleérzéssel ábrázolja azt a kisfiút, aki valaha ő maga volt, a félárva gyerek belső vívódásait, édesanyjához és nagypajához fűződő erős, bensőséges és ellentmondásos érzelmeit.

A nyár közeledtével általában előkerül a sufnyiból, ahol téli álmát aludta, a kerékpár, ez a remek közlekedési eszköz, egyben sportszer, játék és barát. Ahogy Bernhard fogalmaz: a talaj fölötti suhanás semmihez sem hasonlítható öröme, amit a bringázás ad, szinte azt az érzést kelti bennünk, hogy a világ urai vagyunk. A kerékpározás nem egyszerű helyváltoztatás, hanem mámor, kaland, élmény. Éppen ezért jelentős esemény a gyermek életében, amikor megtanul biciklizni, amikor először keríti hatalmába ez a mámorító érzés, ami ilyenkor még félelemmel vegyül, és ezáltal még intenzívebb. Néha egészen elképesztő kalandokba ragadhatja az embert a kerékpározás mámorja, főleg ha egy mindössze nyolcesztendő gyermekemberről

van szó, hiszen hirtelen úgy érzi, határtalan képességeknek van a birtokában.

Valami ilyesmi történt a kis Thomas Bernhard esetében is, amikor elkötötte gyámja Steyr márkájú kerékpárját (a huszadik század negyvenes éveiben történt, egy ilyen kerékpár akkor vagyont érhetett...), megtanult biciklizni, és – ha lúd, legyen kövér! – mindjárt egy hosszabb túrára szánta el magát.

„Nyolcéves koromban egy régi Steyr kerékpáron, a gyámomén, aki abban az időben Lengyelországban szolgált, és a német hadsereggel éppen Oroszországba készült bevonulni, Traunsteinben, a lakásunk alatti Taubenmarkton, egy öntudatos vidéki délután néptelenségében tettem meg az első körömet. Amint ráéreztem ennek a számomra teljesen új mozgásformának az ízére, rögtön kikerekedtem a Taubenmarktról a Schaumburgerstrassén át a Stadtplatzra, hogy a plébániatemplom körül tett két vagy három kör után arra a vakmerő és, amint már órákkal később nyilvánvalóvá vált, végzetes elhatározásra jussak, hogy az általam, mint hittem, már szinte tökéletesen uralt kerékpáron felkeresem a harminchat kilométernyi távolságra levő Salzburg közelében, sok kispolgári szeretettel ápolt virágoskertjében élő és vasárnaponként finom rántott

húst sütő Fanny nénémet, aki első utam legmegfelelőbb céljaként tűnt fel előttem, és akinél, a mutatványom iránti abszolút csodálat bizonyosan nem túl rövid időszakát követően, úgy gondoltam, teleeszem és kialszom magam. (...) Anélkül, hogy egy árva szót is szóltam volna bárkinek, aki a dologban illetékes volt, kerékpárra szállva, légiesen fennkölt hangulatban hagytam el a Stadtplatzot, hogy végül az úgynevezett ligetben, majd a szabad természetben Salzburg irányába kerekedjek. Bár még túl kicsi voltam ahhoz, hogy tényleg a nyeregben üljek, így hát, mint minden kezdőnek, aki túl kicsi, a váz alatt kellett átdugnom a lábamat, hogy pedálra lépjek, sebességet szemlátomást növeltem, és az, hogy folyamatosan lejtős úton haladtam, csak fokozta élvezetemet. Bár csak az enyéim tudnák, mit értem el máris, egy előzőleg semmivel sem jelzett elhatározás révén, gondoltam, bárcsak láthatnák, és csodálhatnák! (...) Ha az egyenes szakaszokon becsuktam a szemem, a győztesek boldogságát izlelgettem. Titkon egyetértettem nagyapámmal, ezen a napon eddigi életem legnagyobb felfedezését tettem, létezésemnek új fordulatot adtam, alkalmasint a kerekeken való mechanikus előrehaladás döntő fordulatát. Így találkozik tehát a kerékpáros a világgal: felülről! Tovaszáguld anélkül, hogy lábával érintené a talajt, kerekeket hajt, ami majdnem azt jelenti: én vagyok a világ ura. Példátlanul magasztos érzéssel értem el Teifendorft, amely serföldjéről híres. Rögtön ezután le kellett szállnom, és tolnom kellett gyámom kerékpárját. Megismertem a kerékpározás kellemetlen oldalát. Az út hosszúra nyúlt, felváltva számoltam a szegélyköveket és az aszfalt repedéseit, eddig nem vettem észre, hogy jobb lábamon a harisnyát olajjal maszatotha össze és cafatokra tépte a lánc. (...) Talán tüdőlebenyeim nem bírják már erővel Salzburgig? Felpattantam a kerékpárra, és beletapostam a pedálba, most inkább kétségbeesésből és becsvágyból, mint elragadtatásból és lelkesedésből vettem fel a jól ismert versenyzőtartást, hogy tovább tudjam növelni a sebességet. Strass után, ahol már lehetett látni Niederstarast, elszakadt a lánc, és könnyörtelenül a hátsó kerék küllői közé gabalyodott. Az út menti árokba katapultáltam. Kétségkívül ez volt a vég. Felálltam és körülnéztem. Senki nem vett észre. Túl nevenséges lett volna, ha rajtakapnak ezen a végzetes fejugsráson. Feemeltem a kerékpárt, és megpróbáltam kihúzni a láncot a küllők közül. Olajtól és vértől maszatosan, a csalódástól remegve abba az irányba pillantottam, amelyikben Salzburgot sejtettem. Végül

is már csak tizenkét vagy tizenhárom kilométert kellett volna legyűrnöm. Csak most jutott eszembe, hogy egyáltalán nem tudom Fanny néném címét. Soha nem táltam volna meg a házat a virágoskertben. Ott álltam, és irigyeltem az automobilaikban és motorkerékpárjaikon elhaladókat, akik egyáltalán nem vettek tudomást balszerencsés létezéséről. (...) Világos volt számomra: arra gondolni sem lehet, hogy hétfőn iskolába menjek. Engedély nélkül és a legalávalóbb módon odébbálltam, és ráadásul a gyámom kerékpárját is tönkretettem. Egy ócska romot toltam. (...) Az összes eddigi vétségem és bűnöm semmi sem volt ehhez képest. Iskolakerülesem, hazugságaim, mindig mindenhol újra felállított csapdáim, mint mindig, ártatlannak tűntek új vétkemhez vagy bűnömhöz képest. Bűnözői pályafutásom veszélyes fokára jutottam. (...) Gondolataimat folyton a *megbocsáthatatlan* szó határozta meg. Mit ért, hogy zokogtam, és átkoztam magam? Szerettem anyámat, de nem voltam kedves fia, velem semmi nem volt egyszerű, minden tőlem eredő bonyodalom meghaladta az erejét. Kegyetlen voltam, aljas voltam, alattomos voltam, és ami a legrosszabb, agyafűrt voltam. Undorral töltött el, ha magamra gondoltam. Bárcsak otthon a vállának támaszkodva érezhetném boldogan a lélegzését, amikor Tolsztojt vagy valamelyik másik kedvelt orosz regényét olvassa, gondoltam."

(Thomas Bernhard: *Önéletrajzi írások*. Budapest, 2007. Sarankó Márta fordítása)

Csillag István rajza

A szórványsors életképei

Lloyd George angol, Orlando olasz, Clemenceau francia miniszterelnök és Thomas Woodrow Wilson amerikai elnök és a többiek... Ők szabták meg a békefeltételeket és az új államhatárokat

Kedves közönségünk, ti, akik bennünket olvastok, bizonyára zömében olyan településen éltek, ahol a lakosság nagy része magyar nyelven beszél, és ahol a boltokban, hivatalokban magyar nyelven is megszólalhattok. Ez azonban nem mindenütt van így. *Szórványlétnek* nevezzük azt az állapotot, amelyben valakik hátrányos helyzetben élnek egy közösségben. A szórványlét a kisebbségi létnek egy fokozott formája, amikor egy nyelv, egy vallás használói olyan kevesen vannak, hogy alapvető intézményeket nem tudnak fenntartani a maguk számára. A szórványban élők az iskolában nem tanulhatnak anyanyelvükön, mert a gyerekek kis száma miatt sem osztályt nem lehet indítani, sem oktatókat nem lehet biztosítani. A szórványban élőknek általában nincsenek vallásos, kulturális intézményeik, mert nem tudják ezeket működtetni. Nagy erőfeszítést kell tenniük, hogy együtt lehessenek a velük egy közösségbe tartozókkal. (Az utóbbi időben a tévé, az internet, az online kommunikáció sokat javított ezen.)

Valaki szórványba kerülhet az elköltözés következtében. Olyan helyre megy munkát keresni, vagy olyan helyen telepszik meg, köt házasságot, ahol más nyelvet beszélnek, más vallást gyakorolnak. De szórvány alakul ki abban az esetben is, amikor egy hatalomváltást követően idegenek költöznek be egy régióba, egy településre, olyan nagy számban, hogy az őslakók, a bennszülöttek kisebbségbe kerülnek. Az utóbbi időben menekültek, vendégmunkások szállnak meg nagy számban egy-egy régiót.

Amikor szórványról beszélünk, általában az anyanyelv használatának, a nemzetiségi identitás érvénye-

sítésének nehézségével küszködőkre gondolunk. Valójában más szempontból is lehet szórványsorsban élni. Szórványban élnek például a katolikus településre került protestánsok is.

A világon sokan élnek ilyen viszonyok közepette, szembesülve a szórványlét támasztotta nehézségekkel.

A trianoni határmódosítások (1920) következtében az 1930-as években vált nyilvánvalóvá, hogy a Magyarország határain kívül rekedt magyarság olyan körülmények közé került, amelyek akadályozzák nemzetiségi önazonosságának megélését, s amelyek a kisebbségi lakosság számának fogyását váltják ki. Erdélyben ilyen régióknak bizonyult a Mezőség, Nagyenyed, Vajdahunyad és Déva, Nagyszében környéke. A korábban, évtizedek során munkavállalás miatt Dél-Romániában (pl. Bukarestben) megtelepedett magyar családok és személyek mindvégig ilyen körülmények között éltek. Ezt látva, az erdélyi, mezőújlaki református lelkész, Földes Károly 1934-ben *Szórványmisszió. Jajszó a pusztuló szórványból* címmel jelentette meg döbbenetes helyzetjelentését. „A szórványgondozó egyházközségek ma átmeneti nyomortanyák. Aki teheti, az menekül az ilyenekről. Ha nem tud menekülni, küzd egy darabig, aztán tágít a lelkiismeretén, lecsúszik” – írja a röpiratban.

A szórvány szóvivői évtizedeken keresztül a protestáns lelkészek voltak, akik foglalkozásuk jellege révén nap mint nap megtapasztalták híveik fogyatkozását, vallásgyakorlatukban, nyelv- és kultúrahasználatukban a többségi román nemzethez való felzárkózását, akárcsak az egyházi ingatlanok állapotának romlását. Szórvány-

munkát a református egyház 1930-tól kezdeményezett. Ugyanekkor a világi intézmények és szervezetek is felfigyeltek a magyar kisebbség helyzetében bekövetkezett radikális változásra. Ma mind a civil szervezetek, mind az állami intézmények szórványtámogató programokat kezdeményeznek.

A szórványban élők számára a más nyelvet használó közegben erőfeszítésbe kerül körülményeket teremteni anyanyelvük használatához, társakat találni a magukéval azonos vallást gyakorlók között, felekezetüknek megfelelő templomban lenni, gyermekeik számára anyanyelvet használó oktatási intézményt találni. (Pl. gyermekeiket a családtól távol, bentlakásos iskolában tanítatják, megszibb táborokban nyaraltatják.) Állandóan meg kell küzdeniük a környezetükben élők értetlenkedésével, olykor ellenséges magatartásával. A szórványban élők gyakran elszigetelődnek, elmagányosodnak. A beolvadás a szórványhelyzet jelentette nehézségek elleni védekezés egyik radikális formája. Ilyenkor az egyén feloldódik a többségi környezetben, átveszi annak nyelvét, vallását, értékítéleteit, gyermekeit a többségi lakosság iskolájába írhatja. A másik radikális megoldás az önazonosság megőrzése miatti kiköltözés, amikor az egyén olyan környezetben telepszik meg, ahol az ő anyanyelvét használják, ahol az ő vallását gyakorolják.

Hermán János 1919-ben született, 1999-ben hunyt el. Középiskolai tanulmányait Nagysármáson, Régenben és Nagyenyeden végezte, utóbbi városban érettségizett kitűnő eredménnyel. 1938-tól a kolozsvári református teológia, később ezzel párhuzamosan a Bolyai Tudományegyetem hallgatója. Rövid ideig Györgyfalván szolgált, majd Nagysármás lelkésze lesz. Innen folytatja a diákkorában elkezdett szórványgondozói missziót. Fáradtságot nem ismerve teljesíti a lelkészi teendőket a gazdátlan mezőségi gyülekezetekben: Báldon, Köbölkúton, Nagycégen, Mezőszentmihályon, Mezőszentmiklóson, Ürmösön, Szentmártonban, Királyfalván, Keszűben, Oláhfenesen, Szentpéteren, Mezőméhesen, Mezőzáhon, Pusztakamaráson. Nehéz lenne felsorolni, mi mindent érzett hivatásához tartozónak. Egyházi ingatlanokat vásároltak, fiatal lelkészek letelepítéséért, megrongálódott egyházi épületeket renováltak. 20–25 kilométerre gyalogolt keresztelni, esketni, temetni. Írni tanított írástudatlanokat, magyar szóra román környezetben élő gyermekeket és felnőtteket. Hittanóráinak kötelező módon része volt a történelemóráról hiányzó nemzeti múltismeret. Híveihez, ha kellett, románul szólt, hogy megértsék

a vigasztaló szót. Megszűnt iskolai, óvodai tagozatokat szervezett újra. Nyomorgó hívei megsegítésére segélyakciókat szervezett.

1998-ban látogattuk meg, az akkori beszélgetésből válogatjuk az alábbi szemelvényeket:

„Úgy is volt, kellett menni Mezőörményesre. 25 kilométerre van. Átöltöztem, csizmát húztam. Nehéz csizmákkal elindultam gyalog Örményesig. Aztán mentünk keresztül a hegyeken. Úgyhogy mire odaérkeztem, délután két óra volt. Kit kellett temetni? Egy kocsmárost. Úgy hitták, hogy Mocsuka Sándor. Ez egy olyan életrevaló, éles eszű, intelligens ember volt, hogy igazán megérdemelte, hogy elmenjünk gyalog Sármásról a temetésre. Elpredikáltam nagyon szépen két nyelven, legalább két órát tartott a temetés, mert két nyelven elmondani imádságot, prédikációt, időbe telik. [...]

Mentem mindenüvé, ahova hívtak. S ahol tudtam, hogy még vannak, felkerestem őket. Törődtem velük, gyereket konfirmáltattam. Úgy is volt, hogy a Pagocsa völgyéből jártak gyermekek konfirmálni. Egy héten kétszer jöttek. Nálam kaptak ebédet, s a faluban kaptak szállást. A kurátor házában konfirmáltattam, mert nem akartak bejönni Sármásra, hogy [mások is] lássák, hogy mit tudnak. Kilencből kettő románul felelt, nem tudott magyarul, de tiszta magyar szülők gyermeke, s heten feleltek magyarul is, románul is. Tiszta földes ház volt. Leterítették a szőnyegekkel. Az ablakokat kinyitották, s az egész udvar tele volt románsággal. S hallották, milyen szépen felelnek. (A feleség közbeszólása: S kezet csókoltak.) S akkor románul, magyarul prédikáltam, mindent, mindent. Úrvacsorát vettek. S akkor látták a románok, hogy milyen szép a mi vallásunk.

Jaj, jaj. Nagy dolog volt ez az egész mezőségi munka. Mert valahogy ez olyan volt, mint mikor egy vadonban ott valahol elhagyva újra kellett mindent éleszteni. [...]

Tehát nem volt templomunk, s akkor aztán a templomot rendbetettük Kissármáson. Kell papilak. S akkor jártunk papilak után, de semmi alapunk még nem volt. 30 000 lejért egy román asszony eladta a házát. Megvettük. Nem volt, mivel kifizetni, csak egy részit. A marosszéki gyülekezetek összeadtak vagy tízezer lejt, a kissármásiak vagy ötöt, én Sármáson kolindáltam (kántáltam, itt: koldultam – szerz. megj.) a házaknál, minden háznál ötöt, az már húszezer volt. Honnan legyen a másik tízezer? Mert nekem a háznál nem volt pénzem. Hát mondom Rózsikának (a felesége), hagyd, hadd adjam el a tinót. Hogy tudjam megvenni a házat. Azt mondta, jól van. Eladtam a tinót a piacon, s még valami kis pénzt kértem kölcsön, s

30 ezer lejjel megvettük a házat a román asszonytól. Én szerveztem meg a kalákákat. Kezdtet alakulni az egész. Akkor építettünk hátul oda még három kicsi szobát. Egyik volt a kicsi dolgozószoba, a másik a konyha, a harmadik pedig az iroda. Elöl maradt két szoba. S így van Kissármásnak most papilakja.

M. M. 1927-ben született, Vajdahunyad melletti szórványban. Szülőfalujának 1930-ban 716 lakosa volt, közülük 412 román, 296 magyar anyanyelvű. 2002-ben a faluban 626 lakos vallotta román, 80 személy magyar anyanyelvűnek magát. M. M. a faluban öt, Vajdahunyadon három osztályt végzett. Végig román nyelven tanult. Tanulmányait a második világháború miatt kellett megszakítania. Férje helybeli román férfi volt. A román legény udvarlását a szülők idegenkedve fogadták. Mikor házasságot kötött vele, a szülők, különösen az apa, megvonták tőle a bizalmukat, sőt, az apa hajlandó lett volna megszakítani a kapcsolatot a lányával. Az anya kezdeményezésére azonban erre nem került sor. „Az apja nem akarta. Inkább agyonütem. Hagyj békit, te, ha ők jól élnek, mink is jól élünk. Hagyj békit.” Vallásos esküvőt nem tartottak, mert az ortodox férj nem volt hajlandó a református, a református menyasszony pedig az ortodox templomba belépni. M. M. azzal az érvvel utasította el az ortodox templomban esedékes esketési szertartást: ő esküt tett a templomban, hogy vallását nem hagyja el. A férj hat évig Bukarestben, egy évig Pitești-en dolgozott, majd Radnára helyezték. Felesége követte őt ezen az úton. Két fiuk született, iskoláskoruk előtt huzamosan, iskoláskorban alkalmasszerűen a nagyszülőknél tartotta őket, a magyar beszéd eltanulása, gyakorlása végett. Iskoláskoruk előtt magyarul is megtanultak. Tanulmányaikat első osztálytól kezdve román tagozaton folytatták. Ettől az időtől kezdve elfelejtették anyjuk anyanyelvét. A fiúkat az anya taníttatta szülei és férje anyagi támogatásával. M. M. házassága kilenc év után a férj kezdeményezéséből válással végződött. Amikor a szülők akarata ellen kötött házasság lezárult, a megcsalt asszony sem román férje, sem szülei világába nem tartozott, az anyja kínálta fel neki a hazaköltözést. Utólag M. M. is világosan látja, hogy a házasság *kilépési eseménynek* bizonyult. Férje révén román környezetbe került, ahol sem anyanyelvével, sem magyarsági intézményekkel nem tarthatott fenn kapcsolatot. A válást követően visszaintegrálódott szülei világába.

1999-ben készítettem vele interjút:

M. M.: Én románhoz vótam férhezmenve, de nem tértem át a román vallásba. Nem szólt ő ilyesmit.

M. M. édesanyja: Tanár úr, mikor meg-
esküdtek, jaj, mind sorba jut az eszembe, én
nem hagytam, hogy menjen a román templomba, ő nem
jött a magyar templomba. Megegyeztek ketten, hogy nem
esküsznek meg, csak a szfátnál (néptanácsnál – szerz.
megj.). És csináltunk nagy lakodalmat és csak a szfátnál
vót megesküdve. Tudja, tanár úr, hányszor eszembe jutott,
ez egy nagy vétek vót. Egyedüli lányom volt s nem eskü-
dött meg a magyaroknál. Én nem hagytam azért, mert ő
nem akart megesküdni nállunk. Az apja azt mondta, hogy
a román templomba nem hagyja.

M. M.: Hej, nem akartam menni, nem akartam menni,
megmondtam szembe nekik, te, én konfirmáltam, [román
nyelven mondja:] én a templomban letettem az esküt.
Hogy nem tagadom meg a törvényemet. Nem jöhetnek a
te templomodba. Megmondtam úgy neki szembe. Na és
úgyhogy ... me akko férhez ment P. Joli megin román után.
Megin a szfátnál vót. Akko férhezment Ida, B. Ida, megin
román után ment férhez, s Gizi megin.

**- A többi magyar leány se esküdött templom-
ban?**

M. M.: Nem, nem. Egyik se.

**Temetés szórványvidéken: református és ortodox
szertartás**

Kicsiben és nagyban is hatalmasat

A Szín-téren:
Imran Qureshi
(1972, Pakisztán,
Hyderabad)

Berlinben is nyitott műtermet, ezért ha odarepül, ott dolgozik. Nagyon meglepődött, de megtisztelve érezte magát, amikor ő nyerte el a Deutsche Bank-tól Az év művésze díját, egyéni kiállításával indított a berlini Deutsche

„A művészetemben a személyes történetek keverednek a világpolitikával. Azt hiszem, hogy a kihívások, nehézségek és a problémák, amelyekkel szembesülünk, hozzásegítenek ahhoz, hogy kifejezzük önmagunkat saját, egyéni hangunkon.”

Gyermekként szerette meg a művészetet. Az iskolában a rajzórakon, otthon a szobájában készített különböző tárgyakat, munkákat a szülők és a szakirányító nagy örömeire. Nem találunk művészt a felmenői között, de családja kedvelte a kultúrát, édesapjában nagy művészetpártolóra és támogatójára talált. Az indiai tájképfestészet, a Kangra iskola vette le a lábáról. Tanulmányait Lahoréban, a National College of Arts-ban végezte, ma is ott alkot és tanít. Ez tartja formában, nem tudja elfelejteni a hagyományos, miniatűr-festészeti technikákat, mert nap mint nap azt oktatja. Saját műveiben ezeket keveri a ma életérzésével. Úgyszintén kettősség, feszültség kíséri lépteit a kis vs. nagy méretek viszonyában vagy a kelet-nyugat életképpárban.

Bank Kunsthalle 2013-ban. Ezen az eseményen láthatóvá tette művészeti működésének mindhárom oldalát, a tiszta képet, hogy egyidőben tud hagyományos, elvont és helyspecifikus lenni. Lényeges, átfogó anyagról beszél az alkotó egy interjújában, kiállította a már korábban a sydneyi és a sharjahi biennáléra készített miniatűr vs. gigantikus munkáit is.

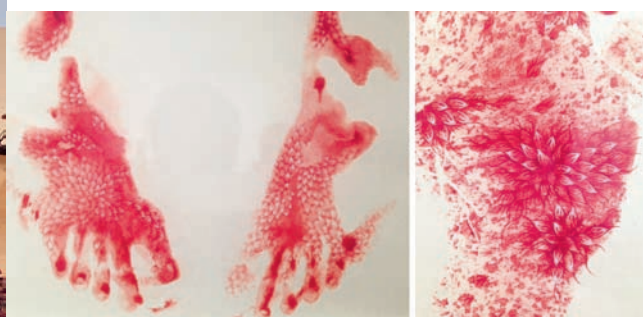
Visszahúzódo, szerény alkat. Nem nagyon tud mit kezdeni a munkái iránt tanúsított fokozott érdeklődéssel. Végzi a dolgát, s ha valami felüti fejét a folyamatban, annak természetesen kell következnie, nem

tervez előre. Szívét-lelkét beleteszi abba munkába, amit végez. Zavarba esik, ha a kortárs művészeti világ egyik vezető alakjaként emlegetik. Több rendelése is volt már a művészeti piac képviselői részéről, de nem megy neki a megkötöttség meg a sok szabály, mindig valami mással rukkol elő, mint amit kérnek. Saját bevallása szerint nyomasztóan nem tud művészettel foglalkozni.

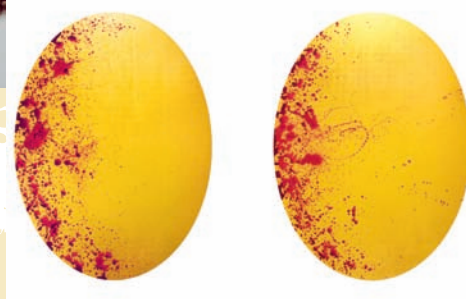

lamiképp mégis megőrizték a reményt. A vörösből kirajzolódó virágok ezt a reményt képviselik.”

Egy ilyen helyszíntüggő munkát 15–25 nap alatt végez el, míg papíralapú melóinak 5–15 napot áldoz átlagban.

*„Pakisztánban élni csodálatos dolog. Sehol más-
hol nem tudom elképzelni az életem, őszintén mon-
dom ezt. Kényelmes nekem itt, a hazámban. Persze,*

A New York-i Metropolitan Művészeti Múzeum 750 négyzetméternyi tetőkertjét erős hatású, vérvörös virág-özönnel festette be a pakisztáni alkotó. Címe: *The Roof Garden Commission: Imran Qureshi (A tetőkert-projekt)*. A messziről gyilkossági helyszíntüggő területen igazából burjánzó növényzetet, csodás madártollakat és angyalszárnyakat találunk, ha szemügyre vesszük közelebbről a munkát.

„Az élet és a halál közti párbeszéd fontos eleme a munkámnak. A levelek és a természet például az életet jelenítik meg. A vörösnek az az árnyalata pedig, amelyet az utóbbi években használok, egészen valódinak tűnik, olyan, mint a vér. Vörös hazám, Pakisztán jelenlegi helyzetére emlékeztet, és a minket körülvevő világra, ahol az erőszak mindennapos jelenség. Az emberek azonban va-

a környezet kihívást is jelent, ugyanakkor a kortárs művészek igen bátrak. Valóban lényeges kérdésekről beszélnek, nem hiszem, hogy gondjaik lennének az országban. Persze, előfordulnak problémák a cenzúrával, vannak korlátozások, de ilyesmi még Nyugaton is előfordul, ahol néha leszedik a képeket a falról, ha azok sértik valaki érzékenységét. Ez itt is megesik. Ugyanakkor, ha a művész okos, megtalálja a módját, hogy elmondja azt, amit akar. A kortárs pakisztáni művészet igazán izgalmas.”

Erdélyi templommennyezetek festett fatáblái

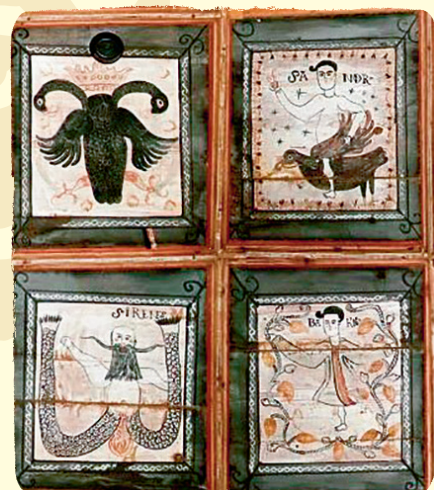
Szarvasokat, kígyókat és bogydíszes virágokat ábrázoló kazetták a gelencei római katolikus templom mennyezetén (1628)

Kétfejű sas a virágos kazetták között a székelydályai református templom mennyezetén (1630)

Bibliai férfialak, kivont pallosú angyal, sellő és a bűnbeesés ábrázolása a tancsi református templom mennyezetkazettáin (1676)

Koronás kétfejű sas, Nagy Sándor égberagadása, szakállas, bajszos, kétfarkú szirén és a Bak csillagképet jelképező emberalak a tancsi mennyezetén (1676)

Kétpúpú teve, az első emberpár, nyulat megragadó sas és óriási szőlőfürtöt cipelő kánaáni férfiak a krasznai református templom mennyezetén (1736)

Sas, szarvas, oroszlán és daru a szilágyolompéti református templom mennyezetkazettáin (1778-1779)

Mesélő mennyezetek

Erdély legrégebbi ismert kazettás mennyezete a Kis-Küküllő mentén fekvő Ádámos unitárius templomát díszítette, évszámok kazettáján a mester címerével

A háromszéki Gelence római katolikus templomának évszámok kazettája olasz koszorúba foglalt, Krisztust jelképező életfantomummal

Népi korszából kibomló virágtó az udvarhelyszéki Székelydólya református templomának 1630-ban festett mennyezetkazettáján

A virágos reneszánsz erdélyi emlékei

A vakáció előtti *Barangolónk* Erdély kis falvainak lelket melegítő, szemet gyönyörködtető, festett kazettás mennyezetekkel borított templomaiba vezet – amelyeket a hosszú nyári szünidőben meg is látogathattok!

Az egyszerűséget, tisztaságot hirdető reformáció korában a román kori és gótikus templomok falait hófehérre meszelték, és a szenteket ábrázoló falfestményeket – az új tanokhoz igazodva – eltüntették. Később, a 17-18. században – az er-

délyi virágos reneszánsz korában – a templomokat festett fatáblákkal borított mennyezetekkel tették szebbé, díszesebbé. A táblákra elsősorban a reneszánsz stílus motívumait festették: koszorút, korsót, tulipánt, rózsát, szegfűt, liliomot, akantuszvirágot.

A történelmi Magyarország templomaiban több kazettás mennyezet maradt meg, mint földrészünk többi részén összesen. Készítőik festőasztalos mesterek voltak, akiknek neve – néhány kivétellel – ismeretlen. Emléküket gyönyörű alkotásaik őrzik, Erdélyben elsősorban Székelyföldön, Mezőségen, Szilágyságban és Kalotaszegen.

Háromszéki templomok kazettás mennyezeteinek tulipánmotívumai

Olasz korszából kibomló virágtóval és rovásírásos felirattal díszített kazetta az udvarhelyszéki Énlaka unitárius templomának 1668-ban festett mennyezetén

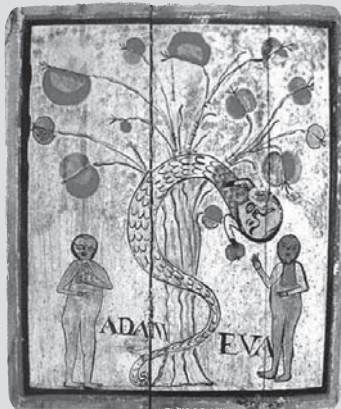

Népi korszából indított virágtövek akantuszvirágokkal és tulipánokkal a háromszéki Zabola református templomának 1772-ben festett mennyezetén

Medve szájából kiinduló, indás, tulipán virágtöves kazettaszem a háromszéki Szacsva református templomának 1791-ben festett mennyezetén

A bűnbeesés jelenete: Ádám és Éva a kígyóval a szilágylompéti templom mennyezetén

Noé bárkája a mezőségi Tancs református templomának 1676-ban festett mennyezetén

Góliát a parittyával Budai Sámuel és András szilágylompéti mennyezetén

Jónás a cethallal a szilágylompéti templom mennyezetkazettáján

Bibliai jelenetek és jelképek

Parajdi Illyés János 1676-ban a mezőségi Tancs templomának mennyezetére festette bibliai történetek szereplőit: Ádámot és Évát a kígyóval, Noét a bárkájával és az olajágot hozó galambbal, Jónást a cethallal. Feltűnnek bibliai jelenetek az elsősorban szilágysági és partiumi templomok (Szilágysomlyó, 1724; Kraszna, 1736) számára dolgozó Pataki Asztalos János mennyezetkazettáin is.

Szilágylompétreformátustemplomában, a Kárpát-medence egyik

legszebbnek tartott kazettás mennyezetére Budai Sámuel és András festette 1778–79-ben az Ószövetség alakjait, eseményeit.

A kereszténység Krisztus-szimbólumai közül mennyezetkazettákra került az egyik legősibb, a hal (pl.: Szentgerice, 1670; Oklánd, 1771), a lábával zászlót tartó bárány (pl.: Gelence, 1628) és a fiait vérével tápláló pelikán (pl.: Felsőboldogfalva, 1620; Farcád, 1629; Homoródkaracsonyfalva, 1752; Magyarvista, 1765). A mennyezetkazettákon megjelenő galamb a békességet, illetve a Szentlelket, az életfa Krisztust és a megújulást jelképezi.

Magyar csizmás, székely harisnyás József a szilágylompéti templom mennyezetén

Az értünk életét áldozó Krisztus önfeláldozó szeretetét jelképező, fiait vérével tápláló pelikán a tancsi mennyezetén

A Napbaöltözött Asszony (a Magyarok Nagyasszonya) fején koronával, lába alatt a Holddal a szilágylompéti templom mennyezetén

Koronás oszlop mellett ágaskodó oroslánok a háromszéki Maksa 1766-ban festett, Budapesten őrzött mennyezetkazettáján

Fára mászó medve olasz koszorúba foglalt ábrázolása a szacsvai templom mennyezetkazettáján

Olasz koszorúba foglalt szarvas életfával a szilágyballai református templom 1700-as években festett karzatalján

Állatábrázolások a mennyezetkazettákon

A Kárpát-medencében a legtöbb állatalakos kazetta Parajdi Illyés János egyetlen megmaradt munkáján, a tancsi templom mennyezetén látható. Az 1700-as években, az erdélyi barokk virágzásának korában Umling Lőrinc és fiai: Lőrinc és János, illetve Gyalui Asztalos János Kalotaszeg református templomainak (Bánffyhunjad, Kalotadámos, Ketesd, Magyarbikal, Magyarlóna, Magyarvalkó, Magyarvista) mennyezeteire festették a bölcsességet jelképező baglyot, az igazság vizére szomjazó szarvast stb.

Az oroslán a bátorság, a hatalom, a sas a fényes Nap és a világosság, a daru az éberség és a hűség, a róka a ravaszság, a medve a falánkság jelképeként jelenik meg a mennyezeten. Gyakori a népi hiedelem szerint természetfeletti tulajdonságokkal rendelkező kígyó, illetve a fejét jobbra-balra ingató, múltba és jövőbe tekintő kétfejű sas ábrázolása (Székelydália, Tancs, Zabola stb.). A krasznai, szilágylompéti és bánffyhunyadi mennyezetekre még – feltehetőleg általuk sohasem látott – tevét, elefántot, „krokodilust”, „strutz madarat” is festettek a 18. században élt mesterek.

Umling Lőrinc szőlőt szemelgető madarai a bánffyhunyadi református templom 1780-ban festett mennyezetén

A szépséget, méltóságot, fényt jelképező páva a krasznai templom mennyezetén

„Strutz madár” a szilágylompéti templom mennyezetkazettáján

Kétfejű sas és kígyó a zabolai templom mennyezetkazettáján

Pegasus, a görög mitológia szárnyas lova a szilágylompéрти templom mennyezetén

Női felsőtestű, koronás szirének Pataki Asztalos János krasznai mennyezetén

„Emberevő madár” a szilágylompéрти templom mennyezetkazzettáján

A feltámadást és az örök életet jelképező fénix a szilágylompéрти templom mennyezetén

Fantázialények, mesebeli szörnyek

A görög mitológia keveréklényei közül több erdélyi templom mennyezetét díszítik a gyanútlan hajósokat a tenger mélyére csábító szirének, amelyeket néha női, máskor férfi felsőtesttel és hol egy, hol két halfarokkal festettek a fatáblákra (Tancs, Szilágylompéрти, Kraszna stb.). A krasznai mennyezetén a görög mitológia (és magyar népmeséink) oroszlántestű, madárfejú, szárnyas griffmadara is helyet kapott, míg az

ókori mitológiák madártestű, emberfejű háрпиáinak kései utóda, az „emberevő madár” a szilágylompéрти templom mennyezetén.

Kraszna, Tancs, Szilágylompéрти, Szilágyballa templomkazettáin a mesék tüzet okádó, gonosz hétfejű sárkányai ijesztgetik a belépőt, a szilágylompéрти kazettákon a reneszánsz kori legenda titokzatos, ártatlanságot és szűziességet jelképező egyszarvúja, illetve az önmagát 500 évenként elégető, majd poraiból megelevenedő fénix is megjelenik.

Koronás hétfejű sárkány a szilágyballai templom karzatalján

A hatalmat, erőt és bölcsességet jelképező mesebeli griffmadár a krasznai templom mennyezetén

A magyar népmesék legyőzött sárkánya a szilágylompéрти templom mennyezetén

Negyedik KreaTúra-tábor

2012 óta a Kovászna megyei Sepsibükszádon minden nyáron megszervezik a KreaTúra-tábor. Az egyhetes tábor idején interaktív színházi, képzőművészeti, zenei, irodalmi műhelymunkák várják a résztvevőket. Olyan, V–VIII. osztályos diákok jelentkezését várják a szervezők, akik hisznek abban, hogy a világot a feje tetejére állítva is lehet szemlélni. Közösen játszani, alkotni és felszabadulni: ez az, amit elvárnak minden jelentkező diáktól.

Az idei, vagyis a 4. KreaTúra-tábort 2015. július 27–31. között tartják. Rendhagyó módon egy tematika köré épül, ami a mozaik. Minden kíváncsi és frisházitej-imádó fiatal jelentkezésére számítanak!

A tábor részvételi díja 50 lej, Sic Carddal (székelyföldi diákigazolvány) 45 lej. Jelentkezni a mullerheni48@gmail.com e-mail címen lehet 2015. július 6-ig.

A 4. KreaTúra-tábor előkészületei javában folynak, így most már együtt izgulhatunk, milyen is lesz idén. A bükszádi születésű KreaTúrát leginkább a kreatív és felszabadult jelzőkkel írnám körül. Müller Henit, az ötletgazdát az idei táborról kérdeztem.

Selfie, ami ki nem maradhat! :D

– Mit jelent, hogy a mozaik az idei tábor témája, és miért ezt választottad?

– Mindig lenyűgözött a sok kis színes üvegből kirakott mozaik, káprázatosnak találom a mozaik formavilágát. Gondoltam, a 4. KreaTúra-tábor épülhetne valami játékos, mókás, de nem túl könnyed téma köré. A mozaik mint téma természetesen nem csak a képzőművészeti foglalkozások alatt fog megjelenni. Minden meghívott előadó és szervező azon töpreng, hogyan is köthetné össze a foglalkozást a megadott tematikával. Ez azért is izgalmas számomra, mert eddig mindig több különböző téma köré épült a tábor.

– Melyik volt az elmúlt évek legnépszerűbb foglalkozása?

– Összességében mindegyik foglalkozás népszerű volt. Persze, voltak diákok, akik jobban szerették a színházi, drámafoglalkozásokat, volt, aki meg pont azt nem szerette. Én gyakran felteszem a kérdést nekik, hogyan érzik magukat és mit szeretnének csinálni, vagy hogy mennyire szerették a workshopokat. A visszajelzések alapján úgy tapasztaltam, hogy a szabadban tartott foglalkozások népszerűbbek a résztvevők számára, így idén is az lesz a cél, hogy a lehető

Ugróiskola? Vigyázat, jön egy autó!

Amíg száradnak az alkotások, van idő okoskodni

A Super Girls csapata akcióban. A land art projekt fotózása

legtöbb időt a természetben töltjük vagy legalább a friss levegőn.

- A műhelyfoglalkozásokon innen és túl, milyen a közös alvás hangulata a bükszádi sulis sporttermében, vagy a közös étkezéseké?

- Úgy gondolom, a KreaTúra-tábor családi hangulata nem alakulhatna ki a közös térben alvás és a közös asztalnál evés nélkül. Sokszor alakul ki vicces szituáció, hisz minden tinédzser szeret huncutkodni, szereti felüldühtetni a felvigyázókat lefekvés után, szerencsére, a mi csapatunk nagyon türelmes és jó a humorérzéke. Így inkább közösen nevetünk, és ez a hangulat is jobban összekovácsolja a résztvevőket.

- Miért jó gyerekekkel táborozni?

- Az egyik legjobb dolog a világon gyerekekkel táborozni, mert nem játsszák meg magukat. Őszintén a szemembe mondják, ha valami unalmas vagy nem érdekli

őket. Kíváncsiak arra, hogy mit gondolok a világról, és szeretik, ha tiszteletben tartom a véleményüket. Minden egyes gyereket, aki eljön a táboromba, olyanként szeretek, amilyen ő maga, mert minden egyes gyerek más és más. Remélem, a KreaTúra egy olyan hely, ahol felfedezhetik azt, hogy mindenki úgy tökéletes, ahogy van.

- Elárulsz valami kis titkot a nyári programról, amit eddig még senki nem tudhatott meg?

- Készülök bevonni egy újabb művészeti ágat idén-től, amiről még csak pár embernek meséltem. Reményeim szerint a KreaTúra-tábor kibővül táncfoglalkozással is. Számomra nagyon fontos a mozgás, a tánc, mindig felszabadít és örömet okoz. Kíváncsian várom a résztvevők reagálásait az új workshopról.

Jakab Villó Hanga

Nehéz kiválasztani a legszebbeket. Olajfestékes projekt

Fotók: Zsigmond István

Vakáció a természetben

Tordai sóbánya

A legtöbb gyermek, diák a nyári hónapokban kalandozik a legtöbbet, ilyenkor jut a legtöbb idő táborra, túrára, kirándulásra. Vannak, akik megragadják az alkalmat, és megpróbálnak minél több helyre eljutni a nyár folyamán, felfedezni újabb helyeket, mások inkább a gép előtt üldögélnek, onnan „kirándulnak”, mások képeit nézegetve.

Pedig a saját élmények semmi mással nem pótolhatók. Ezért biztatnám, hogy ne hagyjatok ki egyetlen lehetőséget sem hegyek bebarangolására, túrázásra, kirándulásra, városnézésre.

Biztassátok szüleiteket, hogy együtt menjetek el a közelemben található hegyekbe, erdőkbe, fedezzétek fel a természet szép, látványos kincseit!

Erdélyben megszámlálhatatlan sziklaképződmény, könnyen megközelíthető és bejárható szoros, templomerdő, várkastély található. Ezek mellett külön-

leges túrákat szervezhettek, vagy bekapcsolódhattok a mások által szervezett túrákba, olyan különleges helyekre, mint barlangok, borvizes medencék, vízesések.

Kedvcsinálónak pár képet mellékelek a cikkhez, hát ha sikerül kicsábítani a képernyő elől a természetbe a nehezebben mozdulókat is. A fáradságért a látvány, a jó levegő, az élmény, higggyétek el, mindig kárpótol!

Rozsnyói vár

Imádkozó sáska

Zetelaki víztározó

Nem maradsz le semmiről

Tizenkét-tizenhárom évesen veszttem meg, mert nem volt mindig mehetnékem, és nem mindig tehettem. Meg voltam győződve arról, hogy akkor történnek a legvagányabb dolgok, akkor vannak a legjobb bulik, akkor lesz kint a szimpim is (mi így hívtuk azokat a fiúkat, akik tetszettek nekünk, most nem tudom, hogy hívják őket), amikor engem nem engednek a szüleim. Másnap vissza is igazolták azok, akiket általában mindig engedtek, hogy valóban, fergeteges volt a buli, a jókedv, és Ikszipszilonzé már megint mit csinált, hogy mindenki milyen sokat kellett kacagjon. A szimpi is ott volt, egyedül, vagy éppen valaki csüngött rajta, biztosan azért csünghetett, mert én nem voltam ott. Aztán egy idő után unni kezdtem, hogy mindig minden ugyanolyan. Ugyanoda megyünk, ugyanazt csináljuk, ugyanazok az emberek. Másra kezdtem vágyani, tartalmasabb beszélgetésekre és együttlétekre, és amikor már mehettem volna gyakrabban, nem mentem. Egy olyan este után, amikor mégis kint voltam én is a bárban, ültünk az asztalnál, ki a söre, ki az üdítője mellett, a fiúk jó hosszasan és szótlanul bámulták a tévét, a lányok egy kicsit csicseregtek, aztán inkább csak bámultunk mi is ki a fejünk közül, én pedig elég gyorsan hazamentem, összefutottunk hárman az utcán, egy fiú, egy lány és én. A fiú,

aki szintén kint volt előző este, mondta nagy lelkesen a lánynak, aki nem volt kint, ó, de kár, hogy te nem jöttél ki az este, olyan vagány volt, ott volt Iksz is, és Ipszilon is, sőt, még Ikszipszilonzé is. És olyan, de olyan jó volt! Nézek rá nagy csodálkozva. Azután volt olyan jó, hogy én hazamentem?, kérdelem kissé zavartan. Nem, közben, míg te is ott voltál. És akkor esett le a tantusz. Hát ez az! Nem maradok le semmiről! Igen, van, hogy néha valóban jól sikerül valami, de elsősorban az én hozzáállásomtól, az egyéni hozzáállástól függ, hogy hogyan élem meg azt a valamit. Ha én már máshol tartok, már másra vágyom, akkor normális, hogy azt, ami mindenki számára fergeteges, vagy csak fergetegesnek hazudott valami, én üres időpocsékolásnak tartom.

Azt követően, jó pár évig, nem csupán megkönnyeb-
bülten, hanem élvezettel maradtam otthon a könyveim és saját kis dolgaim között. Nem hiányzott semmi. És már nem szaggatott kétfelé az érzés, hogy jó lenne kimenni, ahol zajlik a minden, de otthon is maradni a kis csemegém között. Teljes figyelmemmel elmerülhettem abban az életszakaszomban, amelyben éppen voltam, a tizenhat-tizenhét éves, felnövő fiatal lányéban. Ez pedig egy mély befelé fordulás volt, más tartalmak és mélységek keresése, és főleg más barátságok és ismeretségek keresése, mint addig. És azóta is folyamatosan megvannak ezek a ciklusaim: hol kiáradok, hol visszahúzódok. Bármelyiket éljem is, megnyugtató érzés, hogy nem maradok le semmiről, így is, úgy is az életem élem, teljesen.

Ha így indulsz neki a nyári vakációnak, akkor az egyedül, fagyizás közben megcsemegezett könyv ugyanolyan fergeteges élményt nyújthat, mint a Nagy Nyári Buli, ami mindig olyan vagány, olyan szuper – főleg akkor, amikor te pont nem vagy ott.

Kónya Eszter illusztrációja

Nézzünk körül egy kicsit

Nem tudom, ti hogy vagytok vele, de számomra április vége, május eleje mindig nagyon unalmas. Már tavasz van, de még nincs nyár, jó idő van, mégis a sulipadban kell ücsörögni. Egyetlen dolog, ami feldobja ezt az időszakot, a húsvéti vakáció, ami nagyon hamar elröpül.

Azonban felkeltette az érdeklődésemet egy dzsessz-koncert. Természetesen nem akarok untatni benneteket vinnyogó szaxofonjátékkal vagy dübörgő dobszólokkal. Három éve rendszeresen megrendezik a *Jazz in church* fesztivált, ami annyit jelent, hogy dzsessz a templomban. Ez még mindig elég unalmasnak hathat, de láttam, hogy idén a sepsiszentgyörgyi unitárius templomban nem más, mint **Erik Truffaz** lépett fel. Templomban mindig izgalmas koncertet hallgatni, hiszen az akusztí-

ka általában kitűnő. Ami engem illet, szívesebben hallgatok koncertet egy kocsmában, sokkal közvetlenebb és jobb is a hangulat főleg, ha dzsessz-zene szól.

Persze, ha Erik Truffaz nevét halljátok, akkor nem kell félni az unalomtól. Ugyanis a Svájcban született (1960. április 3.), franciául beszélő dzsessztrombitás nem csupán sztenderdeket játszik. Kellemesen és izgalmasan keveri a hiphop, rock and roll és dance műfajt is zenéjében. Truffaz édesapja szaxofonos volt, de a gyermek, Miles Davis hatására, a trombitát választja. Tizenhat évesen már a genfi konzervatóriumban tanul, 1984-ben alapítja meg első zenekarát. Első lemeze 1994-ben jelenik meg, amit 18 másik album követ, vagyis 20 év alatt 19 album, természetesen különböző zenekarokkal.

Számomra akkor vált szerethetővé és hallgathatóvá a zenéje, amikor az unalmas április végi és május eleji napokon meghallottam a *Let me go* (Engedj el) című dalt. Dallamosan játékos, mégis kellően komoly. Bársonyos és üde. Sophie Hunger énekl a szöveget, hangja megnyugtató kombinációt alkot Erik trombitájának hangjával. Ebben a dalban megtaláltam azt az egyensúlyt, ami képes a maga egyszerűségével feltölteni. Még azokon az unalmas napokon is. Biztos vagyok benne, hogy tudjátok, milyen az, amikor ülsz otthon egyedül a szobádban, és azt érzed, az életed soha többé nem lesz izgalmas. Talán a beletörődés érzése ez. Emlékszem, 13 éves voltam, amikor egy egész hétig éreztem ezt. Nagyon rossz volt. No, az ilyen pillanatokban szükség van egy jó zenére, amit unalomig lehet hallgatni, egymás után legalább negyvenöt-ször. Nekem ez a dal segített.

Remélem, ti nem küszködtök az unalomnak ezzel a formájával, viszont máris lelkesen kerestek rá Erik Truffaz muzsikájára a világhálón.

Kellemes zenehallgatást!

Csigalázadás

Csillag István rajzai

Cimbi naplója

Szijasztok!

Sok költők, írók mondták s írták, hogy melyik a lexebb szó a magyarban, de asztot hiszem, hogy egyik sem találta el pontosan. Mert szép a pilangó, a szerelem mint ige, a hópehej, de szerintem egyik sem vetekedhet azal, hogy vakáció. Négy szotag, mind'likben egy magánhangzo, de más-más a, á, i, ó. Nincs is asszem több ijen szó. Mert 4 magánhangzo van a dzsemeskenyérbe is, de azok e, e, e, é. Onan jutott eszembe a lekváros kenyér, hogy apuci amikor a multkor kente a kenyeret, beletöröt a bicskája a málna dzsembe. Joban elvörösödöt mint a málna. Mert apuci sose szereti ha a bicskája beletörik valamibe. Mérge volt mert a málna tavaji volt. Be is szalatt a züzletbe és megmonta az eladónak, hogy vigyázon mert még 1 ijen tévedés sa fejjn lesz egy méjédes.

Na de vissza a vakációhoz. Mind szóhoz. Esztet a gyönyörü szót is képesek les tanárok tönkreteni. A magyar rengeteg háziolvasmányokat hagy fel, a matek asztot mondta, hogy tölcsük a matek példatárral a nyarat. Annyi humorérzéke van, mind egy szelet rántotsajtnak. Az angol asztot mondta, hogy nézzünk filmeket. Angolul. Esküszöm könyes lesz a szemem, amikor ezeket halom. Még magyarul is unom Eperkét smost nézzem angolul. Smég aszt mongya, ha panaszkodunk, hogy ő is volt gyermek. Persze hogy volt. Ojan akinek a nyakába csontot tettek, hogy legaláb a kutya jácoggyon vele. Elötte persze lesötétítették az inkubátor ablakát, hogy ne ijeggyen meg tole az anyukája. S most ojan mind az új tévénk: lapos s nagyképü.

Még a tornatanár is kitalálta hogy a vakációba sportojjunk. Nem tudom hogy találta ki mert a fejibe nagy huzat van, de azt mondta, usszunk, fussunk s biciklizzünk, mert ép testben van a lélek. Hát én a hejibe hallgatnék, mert a Jóisten az agyát kívül rakta fel a fejire, orr s fül formájába. Még ránézni is veszéjes! Annyi biztos, nyugottan beperelhetné a sorsot, megnyerné a pert, mert nagyon elbánt vele.

A földrajz tanár asztot mondta, hogy utazzunk sokat. Kérdeztük a pénzt ki aggya? Aszt mondta ő biztos nem, mert neki sincs, mert a téli vakációba a Karácsony szigeteken vagy hol volt, s húsvétkor a húsvétszigeteken. Persze, viszajött. Sajnos már ezek a benszülőtek is vegetáriánusok, sa földrajztanárok szabadon röpködhetnek a repülövel.

Egyedül a Zoszi vagány. Ő megmonta hogy a vakáció az vakáció. Haggyuk öt békén, ne hívogasuk, ne keressük, ne írjunk neki, táborba se visz. Elküldött mindenkit a szeme világába, leakasztotta a falról a zórát, kicsavarta a vilanykörtéket a neonsóbból, öt-öt lejért viszaadta az ellenörzönket, saval se bu, se bá, ki a kapun. Ő tuggya hogy kell báni a diáka! Békét kell hagyni! Sakkor a diák is békét hagy maga után! Éjjen a béke!

S éjjen a csengö, a hoszú szünet s a vakáció!
De legföképen a vakáció!

Micsoda sulik!

Így mutatott példát a 18 éves gimnazista

Három éve minden nap a hátán viszi iskolába barátját a 18 éves Xie Xu. 19 éves osztálytársa, Zhang Chi ugyanis izomsorvadásban szenved, így egyedül nem is lenne képes elmenni a kínai Daxu gimnáziumba. Az iskola igazgatója, Guo Chunxi elmondta, Xie Xu a gimnázium első napjától mindenben mozgássérült barátja mellett áll. Reggel elviszi az iskolába, megvárja, otthon pedig segít neki a mindennapi életben: az öltözésben, főzésben, mosásban és a takarításban is. A nehézségek ellenére a két fiú osztályelső, keményen tanulnak, hogy majd főiskolára mehessenek. Xie Xu helyállása hatott a többi diákra, többen is önként ajánlottak, segítenek Zhangon, ezért a fiú még egyetlen óráról sem hiányzott vagy késett el.

Tanulás közben érte a jó hír minden idők legfiatalabb Nobel-békedíjasát

Malala Juszfazai éppen iskolában volt, amikor a norvég bizottság 2014 októberében bejelentette Oslóban, hogy abban az évben ő és az indiai Kailás Szatjárti kapja megosztva a Nobel-békedíjat.

Az angliai Birminghamben élő, 17 éves diáklány a Nobel-békedíj eddigi legfiatalabb kitüntetettje. Évek óta küzd a lányok tanuláshoz való jogáért, és saját példájával bizonyította, hogy a gyermekek és fiatalok maguk is hozzájárulhatnak helyzetük javításához. Malalát törekvése miatt két

évvél ezelőtt fejbélte egy tálib szélsőséges. A történetek után Nagy-Britanniába szállították, ahol sikeresen megműtötték. 2013 márciusa óta az Edgbaston High School nevű birminghami magániskolában tanul.

– Birmingham számomra nagyon kedves hely, hiszen itt nyertem vissza az életemet, hét nappal azután, hogy megsebesített egy golyó. Ez most a második otthonom szeretett Pakisztánom után – mondta 2014 szeptemberében, a város új könyvtárának megnyitóján.

A 8 millió svéd koronával (268 millió forint) járó díjat 2014. december 10-én, Oslóban vehette át Malala, az indiai kitüntetéssel közösen.

Saját dédunokáival jár egy osztályba

Egy kenyai dédnagymama kilencvenévesen iratkozott be az általános iskolába, hogy megtanuljon írni és olvasni – és hogy így ösztönözze a diákokat a tanulásra.

Ily módon valószínűleg a kenyai Priscilla Gogo Sitienei a világ legidősebb diákja. Az egykor babaként dolgozó idős nő nemcsak írni és olvasni szeretne megtanulni, hanem az összes többi órán is részt vesz, így például a táncon, az angolon és a testnevelésen is, eközben pedig az iskola egyenruháját hordja, mint mindenki más. A tanulás mellett néha ő tartja az órát, törzsi hagyományokról mesél osztálytársainak.

– Szeretném megmutatni a világ fiataljainak, különösen a lányoknak, hogy az oktatás lesz az ő gazdagságuk – mondta Gogo, akire az egész iskola büszke, többek között az a hét osztálytársa is, akik a dédunokái.

Furcsa tantárgyat vezetett be egy brit iskola

Iskolai tantárgy lett a galambverseny a hednesdorfi Kingsmead műszaki iskolában. A hivatalos tantárgyi rangra emelést megelőzte másfél év kísérleti időszak. A tanárok az alapján döntöttek így, hogy a gyermekek szívesen foglalkoznak a galambokkal, másrészt a matematikában, a fizikában, a földrajzban és a biológiában is segít nekik az új tantárgy. Mivel a postagalambokat versenyszerűen is röptetik, a tanulók kénytelenek távolságokat méregetni, sebességet kiszámítani, térképet tanulmányozni. A tanárok szerint még a történelem oktatásához is jók a postagalambok, mivel sokszor töltöttek be légi postai feladatokat, üzeneteket továbbítva háborúk idején, nem beszélve arról, hogy a postagalambversenyeknek legalább 2200 éves hagyománya van.

(Forrás: Eduline)

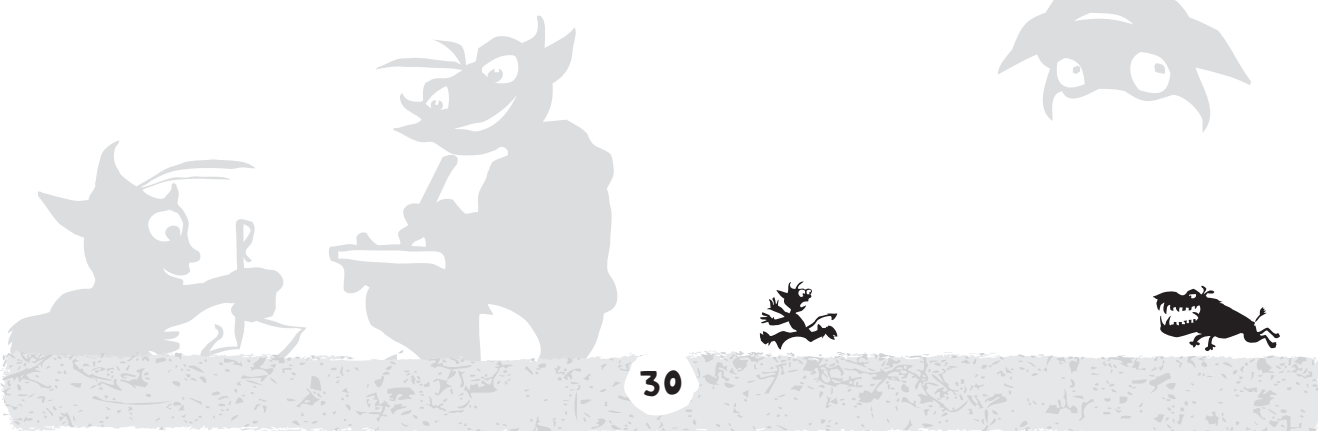

Párizs

	A krumpli is ez!	A város híres katedrálisa(1.)	Sürgető szócska	Nulla	TK	Bogár	Amoda párja	Bosszúsan mondogat magában	Porció	Méter	Bosszús szó	Nóta	Lopakodik	Az Olt testvére	
Gramm		Vizsgára való tanítás													A város nevezetessége (2.)
Repülő-csészéalj angol röv.				Falusi szekrény Vérző kart elköti						Reped Tesz					
Csodás történet					Szél, eső, villámás EE						Papagájnév Állóvíz				
Pajta			Polcról szere lenyújt Ráérosen táplálkozik									Direkt termő szőlő Régen volt golyós is!			
	Szomorkodik A bevásárló utca (3.)								Csillagkép				SD Beteg-gondozó		
Egész darabja											Szám közepe!			Névelő Japán rajz-film alak	
Vízben sportoló											Beteget gondoz				
Tíz a köbön											Becézett Mónika				
... TV, televíziós szolgáltató											Zöldes szín				
Táplál											Gyulladás				Megnevetet, vidámmá tesz
Mező				Felöklel							Origó		AV Ünnepélyesen átad		
Szintén			Fluor vegyjele Francia autójel		Oroszlán-név	ES	Repül	Kálium vegyjele	Tova	Sátor-város	Becézett Gábor				
Vatikán autójel		Hűséget követel Személyével										Idény Mesealak			
Véd			Bekövetkezik Török fűnév					Világító eszköz Vándornép volt						Orvosnál mondjuk Bodri háza	
Televíziós műsor-szóró						Gally EE		Bárium vegyjele Ásványi fűszer			Jerry ellensége Puhafém				
Etikettnek megfelelő					Titokban távozó Farad, röviden								51 római számmal Ipszilón		
	A város híres vas-építménye (4.)														A múlt idő jele

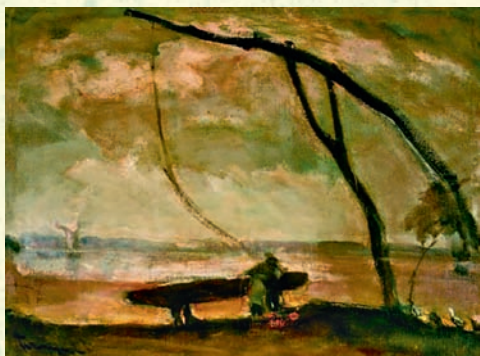
A nyár a 20. századi magyar festészetben

Szinyei Merse Pál: Pipacsos mező
(1902)

Koszta József: Mákvirágok
(1910-es évek)

Tornyai János: Gémeskút
(Délibáb, 1910 körül)

Aba-Novák Vilmos: Itatás gémeskútnál
(1927)

Csók István: Szivárvány a Balaton felett
(1930)

Egry József: Aranykapu
(1944)

Cimborá

Rendeld meg most
a **Cimborát**
a 2015-2016-os tanévre!

Éves előfizetési díj:

30 RON (3,33 RON / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:

4 RON / lapszám.

-
- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
 - érdeklődj a 0752-062-885-ös telefonszámon •
 - írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboranet.net